

PERE ARTÍS

PALAU INSÒBIT



DINSIC
Publicacions Musicals

PALAU INSÒLIT

Maquetació: DINSIC GRÀFIC

1a edició: 2008

Il·lustracions: Antoni Bassó

© Copyright: Pere Artís

© Drets de publicació cedits a: DINSIC, Publicacions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona

Dipòsit Legal: B-27782-2008

ISBN: 978-84-96753-12-9

ISMN: 979-0-69210-539-8

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresa la reprografia i el tractament informàtic, així com també la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec, resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor o entitat autoritzada, i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

Distribueix: DINSIC Distribucions Musicals, S.L.
Santa Anna, 10, E 3a - 08002 Barcelona
Telf.93-318.06.05 - Fax 93-412.05.01
<http://www.dinsic.es>
e-mail: dinsic@dinsic.com

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ5

PRIMERA ÈPOCA

Els inicis7

Un intent de revolta8

Una inquietud artística.....8

Aprendre dels altres9

Un senyal d'identitat9

Predes a les rodes10

L'empenta inicial11

El compositor.....12

La necessitat d'una casa12

La projecció peninsular14

La consagració internacional15

Unes fites transcendents.....17

De la rauxa al seny18

La mutació estètica.....21

Les novetats artístiques21

Els anys de la guerra22

Contra Catalunya “El Nuevo Estado”24

La represa autòctona.....25

Un concert sota coacció27

Augment d'activitats.....28

Escrúpols morals.....28

Els concerts des de casa29

L'esclat del cinquantenari	29
Saba nova	30
Uns goigs multats	31
Fanàtics culers fins a l'assaig	31
Un embarbussament rialler	32
Com una escena de cinema	33
Inici de tolerància	34
Una distinció important	34
Familiaritat excessiva.....	35
Sabates o sabatilles?	36
Un aire casolà.....	37
 SEGONA ÈPOCA	
Un canvi transcendent.....	39
Un nou capítol. Els nostres dies.....	41
Recepció	42
La ubicació del palau	43
La inèrcia de l'habitud dels conerts al Palau.....	44
Una referència a la noció del temps.....	54
Una font inesgotable: les taquilles.....	62
Les targetes de crèdit	72
Visites a la sala	74
 BARRIJA-BARREJA	 87
 LA CIRERETA DEL PASTÍS	 101
 AGRAÏMENTS.....	 103

INTRODUCCIÓ

Des d'aquell rigorós article de David Mackay, del 1962, sobre el Palau de la Música publicat a "Cuadernos de Arquitectura" s'ha anat conformant una notable bibliografia en relació a l'obra màxima de Domènech i Montaner, des del punt de vista estètic i històric.

Aquest treball de recopilació, "Palau insòlit", és fruit de la memòria escrita i de l'aportació oral de molta gent de la institució.

A diferència dels llibres fins ara publicats, s'hi comenta el Palau des d'un vessant desconegut per la ciutadania.

La primera part, la compresa entre la fundació de l'Orfeó i la inauguració de la remodelació del Palau (1989), prové majoritàriament de les referències escrites contingudes als llibres d'actes de l'entitat i als arxius diversos.

La segona part és originada per les informacions transmeses pels qui actualment estan en contacte constant amb el públic. La rutina del dia a dia, amb totes les sorpreses que es donen a la recepció, a les taquilles i al servei de visites guiades, que, en contacte amb un públic heterogeni i nombrós, aporten un panorama bigarrat i divers. S'hi fan present la confiança,

la desorientació, el sentit hilarant de moltes consultes (a voltes, inversemblants!), la consciència de país, l'orgull lingüístic, la confusió entre espai i temps. I tot això sense distinció de protagonistes (nacionals o estrangers).

És, doncs, un petit “microcosmos”, és a dir un tros de vida, que per ser del Palau, esdevé entranyable per a molta gent de Barcelona i de tot Catalunya.

L'autor vol creure que aquest llibre posarà un contrast d'humor a tots els fins ara publicats i espera que pel seu contingut i naturalesa susciti sovint en el lector el somriure o la rialla franca.

El 2008 es compleixen 100 anys de la inauguració del Palau.

I el 1998 es commemorà el centenari de l'Orfeó Català.

Les seves trajectòries, de prestigi europeu, han estat i són molt conegudes; en canvi l'entramat de la vida de cada dia és molt desconeguda tot i que es pot fer una antologia de les anècdotes que s'hi han donat al llarg del temps; això és el que vol ser aquest petit llibre: un contrapunt als altres volums publicats de caràcter històric o tècnic.

És una mirada amable al dia a dia del Palau sense pretensions sociològiques, encara que —quan s'escau— hi són fetes al·lusions pertinents.

Pere Artís

PRIMERA ÈPOCA

ELS INICIS

Com és sabut, l'Orfeó va néixer el 1891, fundat per Lluís Millet i Amadeu Vives amb la voluntat de fer reviure l'obra de Clavé, decaiguda i malmesa en mans dels seus successors, com es demostrà en el festival de cors i orfeons celebrat en el marc de l'Exposició Universal del 1888.

Vint-i-vuit homes respongueren a la crida feta. En un inici d'organització, i en paraules de Millet, “elegírem president un de la colla, el de més seny, de més tracte social i distingit: fou el president sortit de la mateixa primera flama que encengué les nostres cantades”.

Millet imbuí als seus cantaires el valor transcendent de la cançó popular, base ferma per un futur segur, que ell veia coronat amb la interpretació de la “Novena Simfonia” de Beethoven (que es féu efectiva el 1900 al Teatre del Liceu, de mà de Nicolau).

La il·lusió d'aquells cantaires per la “Novena” féu que sempre li'n reclamessin l'estudi; el mestre insistia un cop i un altre en el cançoner popular, amb aquest mots: “primer el pa de casa; després, quan el tinguem ben paït, la menja selecta dels altres”.

UN INTENT DE REVOLTA

Però tan arrelat estava en els cantaires aquella aspiració de la “Novena” que se sentiren progressivament frustrats; i fou així com un dia, a l'hora de l'assaig, només es presentaren un terç dels efectius. Però Millet els sabé convèncer amb una dialèctica abrandada, basada en un convenciment que formulava així: “Quan un està convençut d'una cosa té pit per a tot”.

UNA INQUIETUD ARTÍSTICA

Mogut per la seva inquietud, Millet anà a París a sentir uns concerts corals i deixà el cor en mans del cantaire Francesc Pujol, que era molt avantatjat. I des d'allí escriví una postal als seus cantaires amb aquest mots: “treballeu força i no féu gaire el dropo i així, *peut être* que d'aquí a uns anys nosaltres també puguem venir a cantar a la capital d'aquest país”.

Era una mostra de la fonda amistat entre tots ells, sense cap mena de distinció jeràrquica.



APRENDRE DELS ALTRES

Per aquella època, la famosa Capella Nacional Russa féu uns concerts memorables a Barcelona; Millet n'aprenqué la lliçó i creà la secció de nois el 1895 i la de senyoretes el 1896; ja no eren només un cor, sinó un orfeó capaç d'afrontar tota mena d'obres; sobretot si, com era el cas, hi havia al darrera el consell expert i prudent de Felip Pedrell, que havia estat mestre de Millet.

UN SENYAL D'IDENTITAT

Poc a poc l'Orfeó fou conegut arreu del país; i se sentí la necessitat de disposar d'un signe físic d'identitat, com ara un estendard; fou la senyera, confeccionada sota la direcció de l'arquitecte Antoni M. Gallissà; però no s'encarregà a cap taller professional, sinó que se n'encarregà la secció de senyorettes amb la col·laboració de la Junta de Dames de Barcelona, que regentaven un col·legi de noies òrfenes.

El que sorprèn, però (i això avui és una anècdota enormement tendra) és que aquella peça tan rica, amb brodats de fil d'or, costà poc més de 800 pessetes; fou beneïda a Montserrat en una solemne sessió presidida pel bisbe Morgades.



PEDRES A LES RODES

Tot semblava anar vent en popa. Però, inesperadament, sorgí un problema greu: una ànima mesquina denuncià l'Orfeó per no pagar impostos, com si fos una acadèmia musical normal, quan el que únicament feia era impartir solfeig i tècnica vocal als aspirants a ingressar a l'Orfeó; el fisc amenaçà d'embarg si no pagaven; seguint el consell de l'advocat Raimon d'Abadal l'Orfeó es negà a pagar i quan el fisc es presentà per embargar, només trobà els llorers, les corones i les plaques guanyades en el concurs de Niça de 1897; davant l'enrenou que el fet produí, i per evitar majors mals, finalment l'Ajuntament de Barcelona pagà l'import i fou aixecat l'embarg de la senyera.



L'EMPENTA INICIAL

El nou segle s'obre amb molta vitalitat.

S'inicia el 1900 amb l'estrena d'aquella mítica “Novena”, donada en primera audició a Barcelona.

Continuà amb la participació en la sèrie de concerts al Liceu, organitzada pel mestre Nicolau; amb un èxit tan gran que la Junta obsequià els cantaires amb una excursió a la Conreria; el secretari de l'entitat, en funció de cronista, afirmà que aquella sortida “havia servit per estrènyer més els llaços entre tots els components del cor”; una sortida coronada amb un àpat de germanor, el menú del qual fou aquest:

Entreteniments

Arròs a la valenciana

Croquetes i llom fregit

Vedella amb pèsols

Lluç amb salsa verda

Pollastre rostit

Bescuit glaçat

Fruites

Dolços variats

Cafè i cigars

Xampany Codorniu i xerès Gordon

És evident que a aquella gent no els preocupava el colesterol.

